КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Силабус навчальної дисципліни

Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність

1. Загальна інформація			
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)		
Спеціалізація	Українська мова і література		
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література)		
Рівень вищої освіти	*магістр*		
Мова навчання	українська		
Форма здобуття освіти	денна		
Статус навчальної дисципліни	*обов'язкова*		
Курс (рік навчання)	1		
Семестр	денна — 1		
Обсяг навчальної дисципліни	*денна — 3 кред. ECTS, 90 годин*		
Розподіл за видами занять та годинами навчання	**види**	денна форма	заочна форма
	лекції	12	—
	практичні заняття / семінарські заняття	18	—
	лабораторні заняття		—
	самостійна робота	60	—

Форма підсумкового контролю	*залік*
Кафедра	Кафедра української літератури
Викладач (-і)	Хороб Степан Іванович
Контактний телефон викладача	+380 (67) 966 46 39
E-mail викладача	stepan.khorob@cnu.edu.ua
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d- learn.pnu.edu.ua/developer/course /view/9002
Консультації	Упродовж семестру згідно з розкладом на кафедрі та розрахунком відповідного часу.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є: Метою вивчення навчальної дисципліни є формування методологічної культури майбутнього вчителя-магістра української мови і літератури, здатного розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає проведення науково-педагогічних досліджень з методик викладання української мови та літератури, застосування сучасних методів і методик, а також неухильне дотримання принципів академічної доброчесності у власній науковій діяльності та освітньому процесі. Основними цілями вивчення дисципліни є: • означити сутність основних методологічних принципів написання кваліфікаційної (магістерської) роботи, що поєднує фаховий та освітній аспекти; • визначати головні концептуальні засади науково-педагогічної та дослідницької роботи, генерувати нові ідеї та формулювати наявні проблеми у сфері освітньої діяльності; • орієнтуватися в різних лінгвістичних і літературознавчих школах, критично осмислювати новітні досягнення методичної науки та знати широко вживані методи аналізу літературно-художніх творів і мовних явищ; • застосовувати знання з літературознавства та мовознавства, а також літературознавчі та мовознавчі підходи для вирішення професійних завдань учителя закладу загальної середньої освіти; • запроваджувати на практиці систему методологічних принципів для прикладного дослідження з української літератури / мови із подальшим використанням отриманих результатів у процесі навчання здобувачів середньої освіти; • планувати, організовувати та управляти власною дослідницькою діяльністю, оцінювати якість виконуваних робіт та розвивати здатність до автономного навчання; • логічно, послідовно та аргументовано здійснювати текстовий виклад наукового матеріалу, технічно правильно оформляти текст магістерського дослідження згідно з актуальними нормативними вимогами; • демонструвати дотримання культури академічної доброчесності у власній науковій діяльності та оволодіти методикою формування принципів академічної доброчесності в учнів.

3. Тематика навчальної дисципліни
Тема 1. Загальнонаукова і конкретнонаукова методологія в контексті підготовки вчителя-дослідника. Педагогічна складова. Культура академічної доброчесності. Структура сучасних ЗЗСО, функціонування наукових ліцеїв і використання філологічних наукових досліджень у навчальному процесі. Розгляд методології через призму науково-педагогічної діяльності. Поглиблене вивчення принципів академічної доброчесності: нормативна база, види академічного шахрайства (плагіат, фабрикація, фальсифікація), використання антиплагіатних систем. Роль учителя в запобіганні академічному шахрайству та методика формування культури доброчесності в учнів закладів загальної середньої освіти під час виконання проєктних і дослідницьких робіт.
Тема 2. Основні вимоги до теми, завдань, змісту, структури та викладу наукового матеріалу у магістерських працях. Етичні норми цитування та академічна доброчесність. Специфіка досліджень з українського мовознавства, літературознавства та методики навчання української мови й літератури. Проєктування та планування магістерського дослідження, узгодження методології, завдань, предмета та об'єкта досліджень, які інтегрують фаховий (філологічний) та лінгводидактичний компоненти. Правила коректного оформлення покликань, формулювання основних положень, висновків, списку джерел та цитувань як практичний вияв академічної доброчесності. Структурування наукового тексту з орієнтацією на подальше впровадження результатів досліджень у шкільну практику.
Тема 3. Використання методологічних принципів, методик та наукової аргументації в магістерській праці. Регіональний вимір наукового дослідження. Загальнонаукові, лінгвістичні, літературознавчі й педагогічні методи. Спостереження, опис, класифікація, порівняння, контекстуальний аналіз, опитування, інтерв'ю, педагогічний експеримент. Обґрунтування добору методів відповідно до мети й завдань дослідження. Практичне застосування методів наукового аналізу та аргументації. Введення регіонального компонента: специфіка формулювання тем і завдань, спрямованих на вивчення регіональних особливостей етнолінгвістичного середовища, літературних традицій, тенденцій історії та культури. Використання краєзнавчих та регіональних матеріалів в освітньому процесі Нової української школи.
Тема 4. Літературознавчий вектор. Наукові концепції І. Франка. Аналіз літератури рідного краю у контексті наукових досліджень з методики. Філологічне та текстологічне прочитання художніх творів. Проєкція філологічного методу на дослідження творчої спадщини письменників Західної України та класиків (на прикладі глибокого аналізу творчості Василя Стефаника, Лесі Українки, Івана Франка, Іванни Стеф'юк). Застосування результатів цього аналізу для конструювання уроків літератури в ЗЗСО.
Тема 5. Лінгвістичний вектор: концепції Ол. Синявського, І. Огієнка, Я. Гординського. Лінгвістичний засади магістерських досліджень та можливості їх використання у шкільній практиці. Основи лінгвістичного аналізу: поняття тексту, функціонування тропів, стилістичні та риторичні засоби. Дослідження мови художнього твору та публіцистичного дискурсу. ШІ на допомогу дослідникy.

Тема 6. Біографічний метод; принципи біографічного методу в працях О. Огоновського, М. Петрова, С. Бала, Д. Багалія, С. Єфремова. Біографічний метод у вивченні постаті письменника. Концепції біографічної детермінації творчої діяльності письменника в магістерському дослідженні. Практичне значення біографічного методу для вчителя-практика: адаптація складних психологічних та біографічних досліджень для цікавого й науково достовірного вивчення життєписів українських авторів (зокрема письменників-земляків) на уроках літератури. Візуалізація письменницьких біографій: від розваги до науки.
Тема 7. Категорії форми та змісту у шкільних курсах української мови та літератури: традиції та новаторство. Формально-поетикальний (формалістичний) метод: особливості досліджень українських формалістів (Ю. Меженко, В. Державин), використання їх технік та засад у сучасних дослідженнях магістрантів. Потенціал ШІ та цифрових інструментів у сучасній науковій практиці здобувачів освіти.

4. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf). Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальною шкалою. Отриманий бал в електронному журналі автоматично перераховується у підсумкову оцінку з урахуванням ваги цього виду роботи (множиться на відповідний ваговий коефіцієнт).	
Вага оцінювання форм поточного контролю	*лекції*	
	практичні / семінарські	50
	лабораторні	
	індивідуальне завдання	
	колоквіум	30
	самостійна робота	20
Вага оцінювання форм підсумкового контролю	*залік*	

5. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами грунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

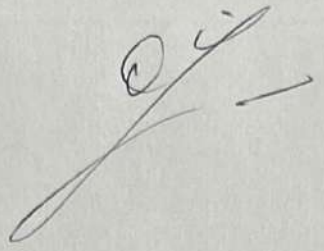
- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf)
- Положення про політику відповідального використання технологій штучного інтелекту (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2025/09/25-022025-polozhennia-pro-polityku-vidpovidalnoho-vykorystannia-tekhnolohij-shi.pdf)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).

6. Рекомендована література
Основна література
Академічна доброчесність : навч. посіб. / [В. М. Пивоваров (керівник авт. кол.). О. А. Лисенко, Ю, А. Меліхова та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2025. 289 с.
Закон України «Про академічну доброчесність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text
Ковалів Ю.І. Абетка дисертанта. Методологічні принципи написання дисертації. К., 2009.
Ковтун Н. Методологія наукових досліджень. Житомир, 2024. 130 с.
Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.
Хороб С. Метод повільного прочитання в аналізі новели Василя Стефаника «Новина». Молодь і освіта в умовах викликів XXI століття. м. Івано-Франківськ, 19 травня 2025 р. Івано-Франківськ: Супрун В.П. С. 87-91.
Ячменик М.М. Методологічні підходи підготовки майбутніх учителів української мови і літератури. Черкаси. 2018. № 3.
Горбач Н.Я. Методологічні засади сучасних гуманітарних досліджень. Л, 2007.
Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / [О. П. Кириленко, В. В. Письменний, Н. М. Ткачук та ін.] ; за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль : Видавн.-поліграф. центр ТНЕУ «Економічна думка», 2012. 196 с.
Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
Додаткова література
Хороб С.І. На шляху сторіч. Вибране. Історико-літературні та компаративістські студії: українознавчий аспект. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2026. 404 с. + 16 с. іл.
Хороб С.І. Володимир Державин: еміграційна модель творчості // монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2026. 320 с.
У задзеркаллі художнього світу Марка Черемшини / упоряд. С. Хороб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2025. 452 с.
Хороб С. У відлуннях часу (статті, ескізи, рецензії, спогади). Івано-Франківськ: Місто НВ, 2021. 356 с.
Українська лірична драма кінця XIX – початку XX століття (Генеза, символічність, сценічність, музичність) / Степан Хороб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2024. 316 с.
Хороб С. Драма як рід літератури і вид мистецтва: взаємодія і взаємозалежність. Прикарпатський вісник НТШ «Слово». № 23(84). 2026. С. 328-339.
Додаткові електронні ресурси
https://prometheus.org.ua/prometheus-free/akademichna-dobrochesnist-dlya-vykladachiv/

Детальна інформація щодо навчальної дисципліни висвітлена у робоча програма навчальної дисципліни https://kul.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/46/2026/10/op-soukr.mova-i-lit._mag-2026.pdf

Викладач Хороб Степан Іванович